

б) міжлюдські контакти, розвиток гуманітарного співробітництва (тут ідеться про обмін фахівцями, студентами, молоддю, організацію співпраці між університетами, створення спільних транскордонних навчальних закладів, упровадження навчальних програм, зокрема з вивчення мов відповідних країн, забезпечення обопільного визнання дипломів про освіту, організацію культурних обмінів, концертів та інших заходів культурного відпочинку);

7) упровадження інновацій у транспортному співробітництві, створення транскордонних кластерів, технопарків, логістичних центрів [2].

Висновки. На цей момент існує чимала кількість чинників у різних сферах (соціально-економічній, екологічній, національно-культурній тощо), які або сприяють або, навпаки, перешкоджають успішному розвитку транскордонного співробітництва. Перед Україною стоїть важливе завдання із трансформації системи цих чинників для досягнення максимально ефективного регіонального розвитку та транскордонного співробітництва. Для цього не зайвим було б залучитися досвідом сусідньої Європи. Цей процес є складним, багатостороннім і комплексним, але при здійсненні вдалих заходів держава зможе досягнути високого рівня транскордонного співробітництва зі своїми сусідами і продовжувати повноцінно розвиватися.

Перспективи подальших досліджень. У подальшому дослідженні перебудова системи чинників підвищення ефективності транскордонного співробітництва повинне проводитися з урахуванням наведених особливостей та перспектив розвитку. Перспективним напрямом є розроблення нових проектів й обґрунтування їх доцільності.

Список використаної літератури

1. Основні чинники сучасного регіонального розвитку [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://knowledge.allbest.ru/law/2c0b65625b3bd78a4c43a88521316c27_0.html
2. Мікула Н. А. Транскордонне співробітництво : посібник / Н. А. Мікула, В. В. Толкованов. – К. : Крамар, 2011. – 259 с.
3. Специфіка проведення регіональної економічної політики в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ebooktime.net/book_178_glava_70_10_%D0%A2%D0%95%D0%A1%D0%A2%D0%98.html
4. Чернявська М. К. Чинники та шляхи розвитку транскордонного співробітництва прикордонних регіонів України в рамках Європейської політики Сусідства та Партнерства [Електронний ресурс] / М. К. Чернявська // Режим доступу : http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/66992.doc.htm

Адреса для листування:

43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 28, каб. 102.

Стаття надійшла до редколегії

16.10.2012 р.

В. І. Бурдяк – доктор політичних наук, професор кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Єдина система сучасного глобалізованого світу (рецензія)*

Нещодавно вийшла другим виданням робота двох українських учених – доктора філософських наук, професора Євгена Суліми і доктора політичних наук, професора Максиміліана Шепелева про сучасні глобалізаційні процеси у світі. Автори намагалися охопити всі аспекти процесу як такого, виділивши, однак, проблеми політики, освіти, культури.

Чи не найбільший інтерес для українського читача представляють ті сторінки книги, де йдеться про участь України в *цивілізаційній конкуренції*.

Актуальність вивчення питань глобального розвитку наразі важко переоцінити, адже сучасний світ все частіше характеризується як єдина система. Феномен глобалізації, її позитивних та

© Бурдяк В. І., 2012

* Рецензія на книгу: Суліма Є. Сучасна глобалістика: політика, освіта і культура / Євген Суліма, Максиміліан Шепелев. – 2-ге вид., доп. – К. : МП «Леся», 2012. – 612 с.

негативних наслідків є, можливо, одним із найбільш популярних та дискусійних напрямів сучасної гуманітарної думки. Незважаючи на те, що цій проблематиці присвячено велику кількість публікацій, а її обговорення стало предметом багатьох конференцій та зустрічей, слід констатувати, що дотепер відсутня єдина теоретична база та ще не сформувалася загальноприйнята термінологія в цьому напрямі. Тож вважаємо, що рецензована наукова розвідка Є. Суліми та М. Шепелева, яка є частиною виданого провідними українськими науковцями циклу праць «Філософія освіти: пошук пріоритетів», – оригінальне, систематичне дослідження глобалістики як наукового напрямку та має непересічне значення.

У структурному аспекті книга відображає найбільш суттєві питання розвитку сучасної світової системи. У першому розділі докладно проаналізовано передумови появи та інституціоналізацію глобальних досліджень у світовій науці, обґрунтовано необхідність політичної глобалістики як методології осмислення актуальних феноменів і процесів, узагальнено її основні парадигми та концепції.

У наступних розділах відображено проблеми системного підходу до вивчення міжнародних відносин; виникнення, характерних рис та тенденцій розвитку сучасної світової системи; версій світ-системного аналізу; конституювання планетарного дуалізму. На особливу увагу заслуговує здійснений у цій частині роботи глибокий аналіз суперечностей, що мають місце в новітньому стані сучасної світової системи.

Логічним продовженням цієї теми виступає звернення в наступному розділі до аналізу феномену глобалізації, з'ясування сутності основних підходів до його визначення; зіставлення систем кількісного і якісного вимірювання глобалізації. Особливий інтерес представляє підрозділ, присвячений критиці глобалізації, що ґрунтується на вирізненні об'єктивних і суб'єктивних її чинників. Цілком можна погодитися з думкою авторів, що сьогодні дати узагальнене, всеохопне визначення глобалізації важко. І не це має стати головною метою досліджень. Значно актуальнішим є створення на основі глибшого розуміння рушійних сил та закономірностей глобалізації, теоретичного підґрунтя для протидії спробам глобальних лідерів скористатися самою темою «для нав'язування науковому співтовариству і міжнародній громадськості думки про безальтернативність існуючого вектора глобалізації». Така позиція, на нашу думку, демонструє глибоке розуміння науковцями суспільно-політичного значення досліджуваної проблематики.

Сприяє подальшому розкриттю теми і здійснена в роботі систематизація міжнародних акторів, що впливають на глобальні процеси. Авторам вдалося не лише виділити основні їх типи, а й продемонструвати їхні можливості та обмеження в процесі розв'язання проблем міжнародного співробітництва.

Далі в роботі досить розгорнуто та повно представлено такі ключові поняття, як глобальне суспільство та глобальне громадянське суспільство, глобальна етика, міжнародні неурядові організації, світове лідерство та гегемонія, цикли світового лідерства, неформальні інститути колективного світового лідерства, міжнародний і світовий порядок, мондіалізація, глобальне управління, глобальна безпека, геоекономіка, геофінанси, глобальна соціальна поляризація, глобальне соціальне напруження, глобальне соціальне партнерство, глобальна цивілізаційна конкуренція тощо.

Безперечний інтерес викликає підрозділ, присвячений аналізу позиції України в цивілізаційній конкуренції, перспектив та загроз на шляху підвищення її глобальної конкурентоспроможності. Послідовно проводиться думка, що головною метою гарантування цивілізаційної безпеки України є створення і підтримка такого геополітичного, геоекономічного і геокультурного становища держави, яке б сприяло збереженню цивілізаційної ідентичності держави й особистості, розвитку їхнього цивілізаційного потенціалу.

Окрему увагу автори приділили розглядові антиглобалізаційних тенденцій, які вони тлумачать переважно в контексті терміна «альтерглобалізм», наголошуючи, що йдеться переважно не про відмову від глобалізації як такої, а про зняття її сучасних корпоративно-капіталістичних обмежень.

В останньому розділі книги піднято стратегічне для будь-якої держави питання, пов'язане з організацією освітнього простору. Відносно українських реалій глобальний вимір університетської освіти проаналізовано в контексті *Національної стратегії розвитку освіти на 2012–2021 роки* та переваг і недоліків впровадження Болонського процесу.

Кожний із відповідних розділів побудований із використанням великої кількості прикладів, емпіричних матеріалів, містить ретроспективний та компаративний аналіз досліджуваних питань.

Представлена книга вирізняється аналітичним характером викладу найбільш цікавих аспектів глобального розвитку. Також серед переваг рецензованої роботи слід відзначити високий рівень структурованості матеріалу та чітке виділення змістових блоків.

Підвищує евристичну цінність роботи і використання широкого спектру філософських, соціологічних, економічних концепцій, що містять істотні аспекти розуміння сутності глобального розвитку. На сторінках видання не лише представлено полеміку різноманітних підходів, а й чітко простежено авторську позицію. Завдяки цьому авторам у результаті складного, багатоаспектного дослідження вдалося створити комплексне бачення проблеми. Читачі отримають уявлення про глобалістику як науку, у якій існує логічно обґрунтована система визначень, концепцій та постулатів.

Отже, монографія Є. М. Суліми і М. А. Шепелева «Сучасна глобалістика: політика, освіта і культура» – енциклопедичне за обсягом та тематичним охопленням фундаментальна наукова розвідка, яка глибоко розкриває ключові аспекти однієї з найскладніших проблем сьогодення. Це дослідження робить суттєвий внесок у розширення уявлення про сучасну світову систему та конструктивне осмислення глобальних світових процесів, а також у розвиток філософської глобалістики і глобальної освіти в Україні.